

Preek over Efeziërs 5:15-33, Het huwelijk

Broeders en zusters,

Iemand heeft eens gezegd: Preken is net zoiets als een mijnenveld betreden..... En daar zit wel een kern van waarheid in. Een voorganger geeft een boodschap door die door ieder mens weer anders wordt ontvangen. Hoe een boodschap aankomt heeft alles met je eigen situatie te maken. Ieder luistert vanuit z'n eigen zogenaamde 'geconditioneerdheid'. Hebt u net voordat u naar de kerk ging ruzie gehad met uw kinderen, omdat ze niet uit bed wilden komen, dan heeft dat invloed. Heb je te kampen met zorgen en verdriet dan heeft dat invloed.

Nu, dat geldt ook in het bijzonder voor het onderwerp van vandaag. Ik wil graag met u nadenken over het huwelijk. Ongetwijfeld luistert ieder vanuit zijn situatie naar zo'n boodschap. Misschien bent u weduwe of weduwnaar en dan kan zo'n preek herinneren aan de goede tijd of minder goede tijd die u met uw overleden man of vrouw hebt gehad. Of misschien bent u wel gescheiden en wordt u juist herinnerd aan de pijn die de scheiding heeft veroorzaakt en ook de pijn van de veroordeling die u vanuit uw omgeving hebt ervaren. Misschien hebt u uw leven lang gehoopt op een partner, maar nooit gevonden. Dan kan dat gemis maar zo weer boven komen. Maar het kan ook zijn dat uw huwelijk op bepaalde terreinen niet aan dat ideaalplaatje voldoet, maar dan...dan is er hoop! Want geen enkel huwelijk voldoet 100% aan dat plaatje, maar we mogen ons er wel naar uitstrekken. En we mogen elkaar er ook bij helpen. Dat is ook gemeente-zijn! De tekst van vandaag heeft het in de eerste plaats over onze intenties, onze bedoelingen. Straks aan het eind van de preek willen we het er over hebben hoe we onze goede bedoelingen kunnen omzetten naar de praktijk van het leven.

Laten we eerst maar eens naar onze tekst gaan kijken.

Vs. 22: "Vrouwen weest aan uw man onderdanig". Van nature zijn de meeste mannen niet van die enthousiaste bijbeltekst-uit-het-hoofd-leerders, maar deze tekst weet bijna iedere man bij tijd en wijle te citeren. Een tekst ook die door heel veel mannen is misbruikt, trouwens. Men zag er een vrijbrief in om moeder de vrouw stevig onder de duim te houden, met de hand op de bijbel nog wel. Als reactie daarop zie je tegenwoordig veel mensen zeggen dat je vandaag de dag met zo'n tekst niet meer kunt aankomen. Je schrappt hem – misschien niet letterlijk, maar wel

in de praktijk van je leven - als het ware uit je bijbel. Toch wil ik vandaag met u nadenken over deze tekst. Hij staat niet voor niks in de bijbel. Ook deze tekst is Gods Woord. Maar dan moeten we wel goed en eerlijk lezen.

Om een tekst goed te begrijpen zul je daarom ook altijd de context, zeg maar de plaats die de tekst inneemt in het geheel, moeten meenemen. Anders laat je een tekst heel gauw buikspreken.

Daar wil ik dus graag mee beginnen. Waar gaat het betoog van Paulus over? Ik neem u mee naar vs. 15:

Ziet dus nauwlettend toe hoe gij wandelt, niet als onwijzen, maar als wijzen.....

Paulus heeft het dus over onze levenswandel. Hoe leef je als gelovige? In de tekst zoals die in onze NBG vertaling staat krijg je dan de indruk dat Paulus vervolgens een hele rij opdrachten gaat geven hoe je dat dan doet. Maar in werkelijkheid geeft Paulus in het hele stuk tussen Efeze 5:18 tot Efeze 6:9 maar één opdracht. En die opdracht vindt u in vs. 18:

Bedrink u niet aan wijn....maar wordt vervuld met de Geest!

En al die andere dingen die wij als opdracht lezen zijn alleen maar een gevolg van het vervuld zijn met de Geest. In het Nederlands is dat een beetje moeilijk weer te geven, ik zal proberen te lezen wat er letterlijk staat, als u meeleest dan snapt u het wel, neem ik aan.

In vs. 18 staat de opdracht: wordt vervuld met de Geest.....en dat vervuld zijn doe je dan:

vs. 19: sprekende onder elkander in psalmen, lofzangen, geestelijke liederen

vs. 20: dankende te allen tijde

vs. 21: elkander onderdanig zijnde

vs. 22: uw man onderdanig zijnde

vs. 25: uw vrouw liefhebbende

6 vs. 1: uw ouders gehoorzaam zijnde

vs. 4: uw kinderen niet verbitterende

vs. 6: uw heren gehoorzaam zijnde

vs. 9: uw slaven niet dreigende.

Al deze teksten zijn dus niet een opdracht, maar een gevolg van het vervuld zijn met de Geest. Dus ook de man-vrouw verhouding wordt besproken in het kader van vervulling met de Geest. Vervuld zijn met de Heilige Geest heeft in ieder geval hier in dit gedeelte niet zozeer met een geestelijke ervaring te maken, maar met je levenswandel. Mag de Geest het voor het zeggen hebben in je leven? En om bij het

onderwerp van vandaag te blijven: mag de Geest het voor het zeggen hebben in je huwelijk. Wil je jezelf stellen onder de leiding van de Heilige Geest, ook in je huwelijk? En dat geldt zowel voor de man als de vrouw! Dat is een keuze!

Misschien moet ik nog even wat verder ingaan op die vervulling met de Geest. Vervulling is dus een opdracht. En toch is het iets dat de Geest moet doen. De Geest doet het, en wij laten het toe, of we laten het niet toe. Misschien is het u ook wel opgevallen dat er een vergelijking wordt gemaakt met dronken zijn. Bedrinkt u niet aan wijn..... Als iemand dronken is dan stelt hij of zij zichzelf onder de controle van de drank. Je hele handel en wandel wordt er door bepaald. Als iemand gedronken heeft dan zegt hij dingen waar hij zich misschien later voor schaamt. 'Het peil daalt' wordt er dan gezegd op feestjes waar flink gedronken wordt. Ook je normen vervagen en wie veel gedronken heeft staat niet al te vast meer op z'n benen. Dat zijn gevolgen van dronken zijn. Nu schrijft Paulus in het 18^e vers dat we ons niet onder de controle van de drank moeten stellen, maar onder de controle van de Geest van God. Dat is de keuze: de geest uit de fles, of de Geest van God.

Wie onder de leiding van de Heilige Geest leeft laat de Heilige Geest bepalen welke moppen je wel of niet vertelt. De Geest bepaalt je levenswandel. Ziet nauwlettend toe hij je wandelt. De Geest is van invloed op al je relaties. In de eerste plaats je relatie met God. Je gaat God groot maken met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen. Maar ook in je relatie met je man of vrouw, met je kinderen en met je personeel of juist met je baas.

Het tweede dat ik over de context wil zeggen is dat we even de tekst voor en de tekst na dat 22^e vers moeten lezen. Die tekst *vrouwen weest aan uw man onderdanig* staat net na vs. 21. En daar staat *weest elkander onderdanig in de vreze van Christus!* Vs. 21 legt ten volle de nadruk op wederzijdse onderdanigheid . Dus voordat de vrouw wordt aangesproken op haar onderdanig, worden mannen en vrouwen beiden aangesproken om elkaar onderdanig te zijn.

Ook opmerkelijk is dat vs. 22 bekender is bij mannen dan vs. 25. Terwijl in vs. 22 de mannen niet eens worden aangesproken, maar de vrouwen. Paulus heeft het in het 22^e vers niet tegen mannen, maar tegen vrouwen. Laten wij mannen ons dus eerst maar druk maken over het vers waarin wij zelf worden aangesproken, nl. het 25^e vers. En dan hebben we de handen vol:

Mannen, hebt uw vrouw lief evenals Christus zijn gemeente heeft liefgehad en voor haar overgegeven heeft.... Volgens vs. 25 moet de man zich overgeven aan zijn vrouw zoals Christus zich opgeofferd heeft voor de gemeente. Dat is dienen. Jezelf totaal wegcijferen voor de ander. Jezus offerde zichzelf op voor onze redding, voor ons welzijn. Hij ging niet voor eigen genot en eigen geluk, Hij ging voor ons geluk. Hij offerde zichzelf op. Die houding, jezelf opofferen. Dat heeft echt helemaal niets te maken met een bazige kerel die zijn vrouw onder de duim houdt, geen poot uitsteekt in huis en zich alles laat aandragen. Persoonlijk denk ik dat het misverstaan van dit vers ook te maken heeft met de uitleg die het huwelijksformulier, dat in veel kerken wordt gebruikt, geeft aan Genesis 3:16. Ik ben zelf ook bij dat formulier getrouwd. In Genesis 3:16 lezen we:

Tot de vrouw zeide God: Ik zal zeer vermeerderen de moeite uwer zwangerschap; met smart zult gij kinderen baren en naar uw man zal uw begeert uitgaan, en hij zal over u heersen.

De man zal over de vrouw heersen. Nu zegt het huwelijksformulier dat dit heersen van de man een ordinantie – een instelling, of een gebod – van God is. En dat gebod van God mag je niet weerstaan. Maar het heersen van de man is helemaal geen gebod van God! Het heersen van de man is geen gebod van God, maar het lot van de vrouw sinds de zondeval. Het heersen is gevolg van de zonde en geen instelling van God. Sinds de zondeval begeert de vrouw de man – dat begeren heeft niets met seksualiteit te maken – de vrouw begeert de positie van de man. En de man maakt misbruik van zijn positie door te heersen. Zo ontstaat er een machtsstrijd in het huwelijk. En dat is ook wat de praktijk vaak laat zien. Sinds de zonde z'n verschrikkelijke intrede deed in deze wereld, is deze ook van invloed geweest op de huwelijken van de mensen. Die huwelijken voldeden niet meer aan hun oorspronkelijke bedoeling. Dan gaat het in het huwelijk niet meer om elkaar dienen maar om macht. En nu zegt Paulus vandaag in Efeze 5 tegen ons: Alles goed en wel, we zijn zondige mensen, we leven in een gebroken wereld. Maar nu moeten we niet doen alsof er niets veranderd is. De Here Jezus is op aarde gekomen. Hij heeft onze zonden op zich genomen en meegenomen naar het kruis. En doordat Jezus opstond uit de dood is er nieuw leven gekomen. Leest u wat dat betreft het vorige hoofdstuk, Efeze 4 maar eens door. *Gij geheel anders, gij hebt Christus leren kennen.* Het kennen van Christus maakt dag en nacht verschil. De oude mens, het

oude leven, moet afgelegd worden, de nieuwe mens, het nieuwe leven, moet aangedaan worden. En bij dat nieuwe leven wil de Heilige Geest je leiden. Als de Geest het voor het zeggen krijgt in je leven, dan mag er geen sprake meer zijn van macht, maar van dienstbaarheid. De man geeft zichzelf over voor zijn vrouw, hij heeft haar lief, zoals hij zichzelf liefheeft. Hij is zuinig op haar, respecteert haar. Ja en voor een vrouw die zo behandeld wordt is het absoluut niet moeilijk meer om het gezag van de man te erkennen. Daar waar de Geest het voor het zeggen krijgt komt de wederzijdse liefde en dienstbaarheid weer terug zoals God het van oorsprong bedoeld had. Dan is niet 'ik heers en jij gehoorzaamt' het motto, maar we dienen elkaar! Zo heeft God het vanaf het begin bedoeld. En daarom beroept Paulus zich ook niet op Genesis 3, dat het huwelijksleven na de zondeval omschrijft, maar op Genesis 2, dat omschrijft hoe God het van de beginne heeft bedoeld.

Dat lezen we in vs. 31: *Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn.*

Dit is wat we wel de instelling van het huwelijk noemen. Over dit vers is een heleboel te zeggen, maar het begint in ieder geval met loskomen van je ouderlijk huis. Ook in de bijbelse tijd gebeurde het wel dat kinderen vlakbij hun ouders bleven wonen, maar toch moet er een verlaten zijn. Een getrouwde man of vrouw valt niet meer onder het gezag van de ouders. Je gaat met elkaar een nieuwe gezagsverhouding aan. Je bent volwassen. Ouders moeten dan ook de keuzes van kinderen respecteren. Zelfs als die keuzes anders zijn dan jouw keuzes. Dat is heus niet makkelijk. Daar weet ik ook alles van. Maar ouders en schoonouders mogen geen invloed uitoefenen in het huwelijk van hun kinderen. Dan staat er dat de man zijn vrouw moet aanhangen. Dat betekent zoiets als een verbond sluiten. Die verbondsluiting wordt in onze samenleving ingevuld door een huwelijk voor de burgerlijke stand en een inzegening in de kerk. Dat is de vorm die wij kennen. Die vormen zijn door de tijd heen al heel vaak veranderd, maar die verbondsluiting, een belofte van trouw en met aanwezige getuigen, is onmisbaar. En binnen de kaders van die gesloten verbintenis mag je één vlees zijn. Binnen die kaders mag de seksualiteit beleefd worden.

Zo heeft God het van het begin af bedoeld. Ik realiseer dat dit het ideaalplaatje is, maar Paulus gaat in de tekst van vandaag terug naar dat ideaalplaatje. Wil je leven onder de leiding van de Geest, streef dan naar Gods ideaalplaatje.

We hebben het net gehad over het afleggen van het oude leven en het aantrekken van het nieuwe leven. Als we eerlijk in de spiegel kijken, laten we maar bij onszelf beginnen, dan weten we best dat dit niet altijd vanzelf gaat. En als we om ons heen kijken dan weten we ook heel goed dat dit bij anderen ook niet vanzelf gaat. En dat zal ook ongetwijfeld zijn weerslag hebben op onze huwelijken. Huwelijken gaan niet vanzelf goed. Zelfs als beide partners proberen te leven onder de leiding van de Geest dan is er nooit een moment van 'zo, nu zijn we er'. Een moment van gearriveerdheid. Een huwelijk vraagt om investering. Huwelijken die niet lekker lopen zeker. Maar ook huwelijken die redelijk goed gaan kunnen best eens een APK-tje gebruiken. Zo doen we dat ook met onze auto. Omdat we graag willen dat 'ie lang meegaat, zorgen we dat 'ie op tijd gekeurd wordt, om de zoveel tijd krijgt de auto een onderhoudsbeurt. Ik neem aan dat u ook wil dat uw huwelijk een leven lang meegaat. En daarom is een 'onderhoudsbeurt' voor je huwelijk ook zo goed. Dat kun je samen doen, door tijd in elkaar te investeren. Plan tijd voor elkaar als je een drukke agenda hebt. Er is niets zo pijnlijk als de ontdekking, dat je elkaar niets meer te zeggen hebt, omdat je jaren langs elkaar hebt heengerend. Investeer. Heb de moed om elkaar diep in de ogen te kijken en te zeggen hoeveel je om die ander geeft. Heb de moed om dingen te bespreken die je graag anders ziet.

Ik ben blij dat wij in onze gemeente een Marriage Course aanbieden. Een geweldige manier om je huwelijk een APK-tje te geven. Ik wil heel graag jullie van harte stimuleren om daar gebruik van te maken. Misschien moet ik over die cursus nog even een paar vooroordelen weghalen aan het eind van de preek:

- Mensen die een MC volgen hebben niet persé huwelijksproblemen. Ook een goed huwelijk heeft zo'n APK-tje nodig!
- Tijdens de cursus wordt niet je hele hebben en houwen in de grote groep besproken. Je praat alleen met je eigen partner. Er is veel aandacht voor de privacy van de deelnemers.

We hebben een boel gezegd over het huwelijk. Paulus zegt dat het huwelijk de afspiegeling is van de liefde van Christus voor de gemeente. Met andere woorden: goede huwelijken laten zien hoeveel Jezus van mensen houdt. Minder goede huwelijken doen afbreuk aan het beeld van Christus en de gemeente. God wil graag zichtbaar worden in onze levens en in onze huwelijken. God die absolute liefde is , God die absoluut trouw is, God die absolute dienstbaarheid is.

Zullen we ons daar naar uitstrekken met elkaar. Zullen we elkaar daar ook bij helpen. Ook als het even minder soepel gaat.

Het begint met een keuze: stel ik me onder de leiding van Gods Geest of volg ik m'n eigen gedachten. Dat is het eerste. Als die intentie er is dan is er al heel veel gewonnen. En tegelijkertijd roep ik op nuchter te zijn. We zijn nog niet in de hemel, we zijn onderweg. En onderweg zijn we aan elkaar gegeven om er wat van te maken. Eerlijk...niet mooier voordoen dan het is, niet oordelend....als broers en zussen die samen op weg zijn en elkaar willen helpen Jezus zichtbaar te maken in deze wereld.

Amen.

Mei 2012
Wapenveld
G. P. Harkamp